

EDITORIAL

Sense dignitat no hi ha respecte

Els proponem un joc. A vore si **endevinen** quin polític ha fet recentment les següents declaracions: "Un país ha de tindre orgull, ambició i força moral. I la força moral es pert si es pert la dignitat. I ara Valencia podria perdre el sentit de la pròpia dignitat. I quan la dignitat es pert, els demes te perden el respecte". Si els valencians accepten aço "com a poble haurem iniciat una decadència irrecuperable". Esta decadència no nomes sera "llingüística i cultural o nomes intel·lectual o civica. Tambe sera d'ímage, economica i social".

No es calfen el cap; difícilment podran imaginar a un polític valencià -ni del govern ni de l'oposició- expressant estes idees, i molt manco creent-se-les. En veritat hem fet trampa, hem posat "Valencia" i "valencians" a on l'autor realment dia "Catalunya" i "catalans". Es tracta de **Jordi Pujol**, en declaracions arreplegades per la premsa el dia 30 del passat novembre (*València hui*, pagina 7).

La rao d'haver portat aci estes paraules es perque considerem que hem de prestar molta atenció ad este personage quan parla de **faltar al respecte als pobles que perden la seua dignitat**. Es un expert en estos temes. Exactament això -faltar al respecte als valencians- es lo que va fer durant tots els anys que ell estigue governant en Catalunya: **financiar** a persones i entitats per a que treballaren des de Valencia al servici de Catalunya, recolzar l'instal·lació i el manteniment dels **illegals** repetidors de la TV3 en Valencia, difondre per mig mon totes les **falsetats** que el nacionalisme català ha inventat per a donar una imatge llastimosa, sucursalista, dels valencians.

Pero no nos enganyem, els nostres **enemics** mai han segut "els catalans" (com si el català mig no tinguera prou preocupació en pagar la seua hipoteca), ni tan sols la classe política catalana. Els nostres enemics, els enemics del poble valencià, **son valencians**.

No son els catalans els que mantenen (i consenten) els **illegals** repetidors de TV3, sino valencians, i no son catalans els que integren el Consell, ni la AVL, ni son catalans els que ocupen les universitats valencianes, son valencians, encara que no hagen fet res per a deixar portar eixe noble gentilici.

Si entren a **furtar** en ta casa, ¿a qui has de culpar? ¿Al lladre que s'emporta lo teu? ¿O al guarda que en conte d'impedir-ho, els obri la porta i els ajuda a carregar el furgo? Aquells fan lo que saben per a favorir als seus (una altra qüestió es l'immoralitat dels mijos que utilitzen), pero els d'ací actuen precisament en contra dels interessos d'aquells als que se suponen que han de defendre.

Gracies als **ploramiques** que tenim per governants (¡No nos volen donar aigua! ¡Buaaaa!, ¡No nos financien la sanitat! ¡Buaaaa! ¡Serem els ultims en tindre el AVE! ¡Buaaaa!) no pintem res ni tenim **cap força reivindicativa**.

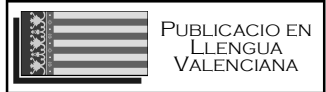
Mentres els demes **negocien** cada coma dels seus estatuts d'autonomia a canvi de "deutes historics" (reals o ficticis) i moltes atres concessions, els nostres representants polítics aprofiten a la carrera un **descafeinat** Estatut d'Autonomia nomes per a tindre l'ineplicable orgull de ser els primers. I despres **ploren**.

¿De veres pensen que no hi ha relació entre tots estos temes? ¿No acaben de sentir a Pujol? "La decadència no nomes sera llingüística o cultural, tambe sera d'ímage, economica i social". I ya ho hem dit, sap perfectament de lo que parla.

Llamentablement la nostra es una societat intensament **provinciana**, en la que les classes dirigents -economica, política, intel·lectual-, no busquen el desenroll del seu propi potencial, basant-se en la tradició i l'herència rebuda, sino adoptar els usos i les modes (i les llengües) **foranees** per a distingir-se del "populacho" i conseguir l'aprovació externa (a base d'estatuts d'autonomia desllavaçats, per exemple). La nostra lluita es, puix, l'ancestral lluita dels vassalls contra els senyors. La **resistència** d'un poble que vol seguir sent ell mateix, contra la **coentor** dels amos que no volen vore en lo propi mes que folklor i tipisme.

Estem usant expressions com "enemics" i "lluita", pero no voldriem que se nos malinterpretara. Es cert que els que nos sentim orgullosament valencians vivim en un mig **hostil**: hem de soportar l'imposició d'una llengua i d'una visió sucursalista del fet valencià, difosa implacablement a través dels mijos de comunicació i del sistema educatiu, sense que tingam, ni tan sols, la possibilitat de replica, puix la censura es feroç. Açò suponen estar somesos a una constant **violència psicològica**. Pero ad esta violència no se pot respondre en mes violència, sino nomes en el treball, la veritat i l'integritat. Mai podem (per coherència), ni tampoc volem, replicar en les mateixes armes, ni molt manco -no cal ni dir-ho- arribar a la **violència física**. Perque si la violència psicològica es intolerable, la violència física es abominable. **Sempre**.

De manera que, mentres els "**señoritos**", com sempre, s'afanyen en almoinar l'aprovació dels seus amos forasters, nosatres, el **poble**, com sempre, som els depositaris de l'herència rebuda, i nostra ha de ser la responsabilitat de transmetre-la als nostres fills.

LA CITA

No hi ha un camí per a la pau.
La pau es el camí.

Mahatma Gandhi

SUMARI

- 1
• EDITORIAL: **SENSE DIGNITAT NO HI HA RESPECTE**
- 2
• LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
- FESTA D'INTERES TURISTIC: **LA CAVALCATA DE REIS D'ALCOY**
- 3
• FRUITES, VERDURES I HORTALICES (XV):
¡CASTANYES... TORRANES, CALENTES I BONES...!
- RESENYA BIBLIOGRAFICA:
CAPDET: UN ROBO HISTORIC
- PATRIMONI VALENCIÀ: **LA SANTANTONÀ DE FORCALL**
- 4
• PASSATEMPS
- RONDALLA: **ELS TRES PERREOS**

ACLARIMENT

Esta publicació està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra colectiva, l'encarregat de la redacció final de cada article te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuació de la seua preferència. Este tema es motiu de debat, pero no de divisió, entre nosatres.

AVIS

Sabem que som insistents, pero esta volta no s'ho pense, este es el mes de les rebaixes. ¡A per elles! Segur que en la fotocopiadora li faran bon preu.

ACTIVITATS CULTURALS GINER DE 2008

Trobarà més informació dirigint-se a les respectives associacions:

LRP (Lo Rat Penat)

C/Trinquet de Cavallers, 9. 46003 Valencia C.
Tel: 963 91 09 92
www.loratpenat.org

RACV (Real Academia de Cultura Valenciana)

C/Avellanés 26. 46003 Valencia C.
Tel 963 91 69 65 Fax: 963 91 56 94
www.racv.es

VACSV (Valencia Cultural-Via Augusta i Camí de

Sant Vicent Martí) Valencia C.
Tel: 639 639 674
rosell@adif.es

8 i 29 Gin 19:30h. Saló d'Actes de la RACV.
C/ Avellanés, 26. Valencia C.

CURSO DE HISTORIA DE LA COMUNIDAD VALENCIANA

- Relació de les conferències del mes de Giner:
8 Giner (dimarts): Dr. E. Ciscar Pallarés: "La Edad Moderna".
29 Giner (dimarts): Dr. F. Martínez Roda: "La Edad Contemporánea"
+Info: **RACV**

21 Gin 22:00h Teatre Principal. Valencia C.

CXXIV JOCS FLORALS

+Info: **LRP**

Data i lloc: Per confirmar.

CONFERENCIA: Dr. José Zaragoza Moliner:

"San Vicente Mártir. Iconografía pictórica".

+Info: **VACSV**. Contacte: 963 80 63 68 (Paqui Llosa)

Rogle en Internet

Poden trobar est eixemplar en format PDF en la web
www.monactual.com

Ademes, també poden trobar en format PDF tots el
numeros publicats fins ara en
www.cardonavives.com

MON ACTUAL

El numero 3 de
Mon Actual

ya està en els quioscs.
Els lectors trobaran dife-
rents articles d'opinio i
reportages d'actualitat.

Gracies a la col·laboració
establida entre esta revis-
ta i la nostra associació, s'inclou el *Rogle*
corresponent al mes de desembre.

Preu: 3 euros

FESTA D'INTERES TURISTIC

M^a.A.M.C.

La cavalcata de Reis d'Alcoy

"NEGRE" PUJANT
A UN BALCO

D'entre les moltes cavalcates dels Reis Macs que es celebren en els pobles valencians, i també en tot el territori peninsular, n'hi ha una molt especial; es tracta de la cavalcata dels **Reis Macs de la ciutat d'Alcoy**. Està considerada com la més antiga del món puix es troba documentada des de l'any 1866.

Els preliminars de les festes nadalenes en Alcoy comencen en el montage del Belem de Tirisiti (del qual parlarem el mes passat en la columna de Patrimoni Valencià).

El diumenge anterior a la vespra del dia de Reis tenen lloc els preambuls d'esta celebració en l'acte que es denomina **Les Pastorettes**, una desfilada infantil que transcorre pel carrer de Sant Nicolau.

Els xiquets, abillats de pastors i damunt de carros engalanats, acompanyats per grups de música i danses, van repartint caramels i lletres de cançonetes (aleluyes). Desfilen en els seus ramats per a anar a obsequiar al Jesuset, centre del Naixement d'un Belem viu que es monta en la plaça d'Espanya.

A poqueta nit del 4 de giner, un emissari real anuncia l'imminent entrada a la població dels tres soberans per mig d'un prego conegut com el **Bando de Ses Majestats**, el qual es declamat en vers i en llengua valenciana. Els pages reals porten unes burrettes carregades en buçons a on els xiquets depositen les seues cartes.

En la màgica nit de la vespra del dia de Reis, s'inicia la "cavalcata dels somis" formada per pages, servidors, portaantorches, heralts, guardies..., bandes de música i grups de danses; fins a un total de mes de mil alcoyans i alcoyanes participen unint el seu esforç i interpreten el paper que correspon donant-li calor i prestància a la visita de Melchor, Gaspar i Baltasar. Ses Majestats avancen en suntuositat portats per elegants gamells.

Seguint el ritual apareixen en escena els pages, uns personatges inseparables d'esta cavalcata, que en Alcoy afectuosament els nomenen **els negres**, i són els encarregats d'entregar els regals als xiquets, per a la qual cosa, provists de llargues escales de ma, puguen als balcons de les cases. Centenars de paquets conseguixen arribar als destinataris.

La comitiva real finalisa el seu recorregut en la plaça d'Espanya, a on se troba el Naixement, davant del qual els Reis realitzen l'acte de l'**Adoració** i fan entrega, com senyala la tradició, de l'or, l'incien i la mirra.

En novembre de 2001 la Cavalcata dels Reis Macs d'Alcoy fon declarada **Festa d'Interes Turistic Nacional** per la Secretaria General de Turisme.

Més informació: <http://www.ajualcoi.org>

CONTACTA EN NOSATRES

Escrivint al: **Apartat de Correus 527**
46002 Valencia ciutat
Telefonejant al: 617 030 370

O a través del nostre
correu electronic:
rogle@rogleconstantillombart.com

PUBLICITAT

REVERS i molt + 11 Noves Revistes!!

Tot l'any
10+1 doble
A soles **30€**

Subscriu-te.
No te pergues
lo **ULTIM**.
Suplements Revers incluits

30 euros tot l'any (12 n^{tes})

RETALLA O FOTOCOPIA LO DE BAIX
I ENVIA 30 Euros PER A SUBSCRIURE'T

A Boro Vendrell o Gom llibres, s.l.
C/Sant Josep n° 12-1^a 46410 Sueca

Nom.....
Llinages.....
Direccio.....Codic postal.....
Poblacio.....
e*correu.....
Telefs:.....
Datos Bancaris. C.c.:.....
www.sociolny.com

¡CASTANYES... torrades, calentes i bones...!

Aixina cridaven en els cantons dels carrers de les ciutats, especialment durant els dies de fret en ple hivern, els venedors d'este fruit que resulta tan abellidor en menjar-se'l ben calentet i acabadet de torrar. L'oloreta que despedixen en eixe moment és tan agradable i típica que, en molts casos, inviten a comprar-les i a fruir menjant-se-les. En temps

passats de fam i de falta d'aliments fonamentals, donada la seua riquesa alimentària, en més d'una ocasió fon aprofitada com a substitutiu del pa.

La castanya, en estat fresc, té un contingut molt alt d'aigua que arriba fins al 60%, aixina com un 30 o 35% entre sucre i almidó; es completa en un poc de greix, cel·lulosa i certa quantitat de sals minerals.

En Europa, el principal país productor és Itàlia i després Espanya. Galícia se'n du la palma en quantitat i qualitat, seguida de Lleó, Astúries, Càceres, Huelva, Màlaga, Àvila i Salamanca.

El consum en fresc és minoritari, si exceptuem el cas apuntat a l'inici. No ocorre aixina com a producte manufacturat, puix que l'elaboració industrial s'incrementa any darrere d'any i, tant en confiteria com en les conserves, promouen una forta demanda en el sector productiu: farines, purés, melades i, sobre tot, per a l'elaboració dels exquisits "**marrons glacés**". Igualment te múltiples aplicacions culinàries.

El **castanyer**, arbre que dona el fruit, pot arribar a altures que superen els 30 metres; pertany al gènere **Castanea** de la família de les **Cupulíferes**. La seua fusta és molt preada en la fusteria i en la construcció per ser forta i resistent. Els castanyers tenen una llarga vida que, com a promig, sobrepassa els 150 anys i es conéixen eixemplars en més de quatre segles.

La castanyera, gravat de Jacques Firmin Beauvarlet

RESENYA BIBLIOGRAFICA B.V.M.

Bañón, Andreu

Capdet: un robo historic (Raons de sa valencianitat)

Ed: Gom Llibres. Col: Chameles de la Patria/4

(50 pàgines)

Este llibre es un informe en el que es demostra la valencianitat de la Vila de Capdet, per això du com a subtítol "Raons de sa valencianitat". S'estructura en cinc parts: Introducció (a carrec de l'editor, Boro Vendrell), Preambul, Síntesis històrica, Nostres dies (1979) i Epíleg.

En l'obra es fa un repàs als principals fets que impliquen a la septima vila real en el devindre històric del Regne de València. L'autor, Andreu Bañón, es perit mercantil i fon Secretari de l'Ajuntament de Capdet. Actualment es el Cronista Oficial.

El present informe i les demandes dels capdetans, encapçalades per l'autor, foren despreciades pels polítics i intel·lectuals valencians en l'època de la Transició i de la preautonomia. Esperem que es reconega la seua faena, al fer esta publicació, i que les seues reivindicacions no caiguen en sac trencat.

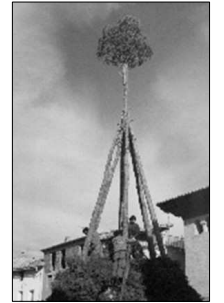
L'editorial "Gom Llibres" està preparant un altre llibre baix el títol "[1707-2007] CAPDET: La Joya Furtada", que es un treball *in extensu* sobre la Batalla d'Almansa i Capdet.

PATRIMONI VALENCIÀ

LA SANTANTONÀ DE FORCALL

Al voltant del **17 de giner** te lloc la celebració de la festa de Sant Antoni Abat (conegut en les nostres terres com Sant Antoni del "**porquet**" o el "**dels animals**"). Esta festivitat te una tradició molt arrelada en el Regne de València i en son moltes les poblacions que de nord a sud del territori la celebren. D'entre les localitats del nord destaquen, per la singularitat en que es celebra esta festa, les de Forcall i Vilafranca del Cit, ya que afigen a les tradicionals fogueres i benedicció dels animals lo que es coneix en el nom de la "**Santantonà**".

La celebració de la Santantonà es remonta en la comarca del Maestrat al segle XIV, i es tracta de la representació dramatisada de les tentacions patides per Sant Antoni i el seu acompanyant Sant Pau. Els dos son la replicació cristiana d'una parella d'antics personatges pagans de la Grècia clàssica, els quals també foren sacrificats en el foc. Esta escenificació està formada pels se-

PLANTÀ DEL "MAYO"

güents personatges: els "**Cremallers**", que en son dos, i en els seus auxiliars obrin la comitiva en antorches enceses; van seguits de deu o dotze "**botargues**", que representen els dimonis, els quals van armats en una tralla de paper prensat i pugen als balcons de les cases. El nom els ve de la **botarga**: trage blanc que els cobrix de cap a peus, decorat en dibuixos de dracs i serps de colors rojos, verds i blaus. Junt ad ells van els "**dimoniets**" (sense numero concret) en la cara descoberta. Els protagonistes principals, **Sant Antoni** i **Sant Pau**, van vestits en roba fosca, capell que els tapa quasi la cara i en llargues barbes. Sant Antoni porta un collar de mandarines (que la gent fa l'intent de furtar-li), en una ma una creu de fusta i en l'atra un breviari; Sant Pau porta un basto molt llarg. Els dos van nugats de les mans en una corda grossa de la que tira el "**despullat**". Este personatge va adornat en una especie de gorra de la que pengen bufes de colors i un cinturó de cascavells. Al voltant de tots ells, desfila la "**filoseta**" que representa les tentacions del sant. Es un home disfressat de dona en jaqueta i falda a ralles roges, porta la cara enfarinada i en la ma una branqueta de pi en tires d'espart. Tota la desfílada pels carrers de la localitat està acompanyada pel tabal i la dolçaina, i finalisa en la plaça del poble a on s'ha plantat la "**barraca**" formada pel "**mayo**" (un pi que es tala per a l'ocasió) i les costelles (branques del pi), a la qual se li botarà foc simulant la "cremà" i mort dels sants. Estos permaneixen dins de la barraca el major temps possible, mentrimentres els dimonis entren i ixen per entre les flames. Una volta "**resucitats**" els sants, per a celebrar el milagre tots rodaran la foguera disparant coets. Un últim acte es el de "**la processo dels machos**" que correspon a la benedicció de les cavalleries i dels animals domèstics.

En Forcall la festa de Sant Antoni Abat s'allarga durant tota una fi de setmana, la mes proxima al dia que senyala el santoral.

Resol l'acrostic del costat a partir de les definicions. La solucio a peu de pagina.	1. Colp fort i en estrepit que dona una persona quan es cau.	1.	B	-	-
	2. Peça de tela o paper utilitzada en la taula per a netejar-se els llavis i les mans.	2.	-	-	C
	3. Porcio de qualsevol cosa que cap dins de la ma.	3.	-	-	A
	4. U dels cinc sentits que tenim, en plural.	4.	-	-	S
	5. Persona que te els ulls o la mirada desviats de la seua posicio normal.	5.	-	-	I
	6. Enunciat o conjunt coherent d'enunciats orals o escrits. Passage citat d'una obra oral o escrita. En plural.	6.	I	-	-
	7. Dit d'una cosa: criar cucs.	7.	-	-	R
	8. Lloc de pas, llarc i angost, en una vivenda o edifici, i al que donen les diferents habitacions.	8.	-	-	E
	9. Conversar. Parlar molt sense cap proposit.	9.	-	-	A

RONDALLA

M^a.A.M.C.

Els tres pereosos

Fa ya molt de temps que **ocorregue** la teua **perea**.
esta historia en la que un pare que
tenia tres fills, a quin dels tres mes
gandul, se posà malalt i manà avisar al
notari per a fer testament.

-Senyor notari -li digue- només tinc
un ruc, i **volguera** que anara a parar al
mes **malfaener** dels meus fills.

Al poc de temps
l'home **muigue** i el
notari, que vea que
passaven els dies
sense que cap dels
fills anara a pregun-
tar pel testament,
els envià un avis per
a que se personaren
en el seu **despaig**.

- Sabeu que poc
abans de morir el
vostre pare feu tes-
tament. ¿No teniu curiositat per saber
qué vos haura deixat?

El notari, a continuacio, llegí el testa-
ment i els explicà:

- Ara he d'averiguar qui de vosatres
tres es el mes **pereos**.

I dirigint-se al germa major li digue:

- Comença tu a donar-me proves de

- ¿Yo? -contestà el major- iNo tinc
ganes de contar res!

- ¡Parla! Si no ho fas, aniras a la pre-
so.

Llavors el chicon començà a dir:

- Una volta me caigue dins de la
sabata una **brasa** ardent i, encara que
estava cremant, me
donà molta **perea**
menejar-me, pero
uns amics se dona-
ren conte i
l'apagaren.

- Si que eres **pereos**
-li digue el notari-
yo hauria deixat
que te cremares per
a saber quant de
temps aguantaves la
brasa dins de la sa-
bata.

Seguidament li feu la mateixa pre-
gunta al segon germa.

- Es la teua **tanda**, ya pots començar
a parlar.

- ¿A mi tambe m'enviarà a la preso
si no parle?

- Pots estar segur.

- Un dia me caigui a la mar i encara
que se nadar, m'entrà tal **perea** que
no tingui ganas de menejar els braços
ni les cames. Mira per a on, en eixe
moment passava per alli una barca de
peixcadors i m'arreglè quan estava
a punt d'ofegar-me.

- Un atre **pereos** -digue el notari-
yo t'hauria deixat en l'aigua fins que
hagueres fet algun esforç per a salvar-
te.

Per ultim li tocà al mes menut dels
germans:

- ¡Te toca parlar! A vore, ¿quínes
proves dones tu de la teua perea?

- Senyor notari, a mi me pot tancar
directament en la preso i quedar-se
voste en el burro, porque des d'este
moment li dic que no vaig a dir ni
molt ni poc, res.

Front ad eixa contestacio el notari
ho tingue clar i exclamà:

- ¡A tu t'ha tocat el ruc, no hi ha
dubte!, porque **ausades** que, dels tres,
tu eres el mes **gos**.

Conte popular castellà

Versio: Francisco J. Briz Hidalgo

Adaptat i traduït al valencià

GLOSSARI (paraula/ sinonims: definicio)

Ausades /sobradament/ certament: Asse-
gurar alguna cosa en certa.

Brasa / foc: Llenya encesa en total incandes-
cencia.

Gandul/ malfaener/ pereos/ gos: Ocios,

persona poc treballadora i descuidada.

Muigue (mori) de morir/ faltat/ fallir:
Deixar d'existir.

Ocorregue de ocorrer / succeir/ passar:
Produir-se un succes o acontentiment.

Perea/ fluixea/ apatia/ gossera: Falta de ga-
nes per a treballar o fer les coses.

Tanda: Orde en que van alternant-se les per-
sones per a fer un treball o accio.

**Volguera (vullguera) de voler/ pre-
tendre/ desijar:** Tindre voluntat o de-
terminacio de fer o complir un desig o
una accio.

Solucio: 1. BAC 2. TORCABOCA 3. GRAPAT 4. GUSTS 5. VISC 6. TEXTS 7. CUCAR 8. CORREDOR 9. CHARRAR Vertical: ARRUIXADA

I RECORDA... La paraula d'este mes es **arruixada**, eixa pluja que a tots nos ha pillat alguna vegada d'improvist. Un **arruixo** es lo mateix que una arruixada, i es la paraula d'us mes popular. **Arruixar** es escampar aigua sobre una superficie. **Arruixadora** es l'utensili que utilisem per a arruixar les plantes, el carrer, etc. **Arruixat/ada** es l'efecte d'arruixar.